

KJAK

Betri tænastu á eldraøkinum ella nýggj kongaríkir

EYÐGUNN SAMUELSEN
løgtingskvinna

Borgarstjórin í Eysturkommunu, Jóhan Christiansen, vil verða við. At nú er nokk tosað og kannað og tí er bert eftir at leggja eldraðki út til kommunurnar. Hetta skal gerast, heldur í dag enn í morgin.

Troytt av tosið
Skilji væl, at kommunurnar eru troyttar av tosið og atgerðarloysið frá landsins síðu. Undanfarna samgonga royndi, at fáa semja um at leggja kommunurnar saman. Hetta eydnaðist ikki. Í tilgongdini var tosað eitt sindur um eldraðki, men kanningar

vóru ongar. Sitandi samgonga hevur handfarið henda spurning syndarliga. Við eini fólkaatkvøðu ið var næstan láturlig og grátulig, alt í senn. Sjálvt ikki gularótin, ella hóttanin, um at eldraðki verður lagt út óansæð úrslit av fólkaatkvøðuni, hjálpti.

Dagstovnaðki
Jóhan vil verða við, at tá ið dagstovnaðki var lagt út, var ongin lóggáva ella reglur fyri hvat tænastan snúið seg um. Her ferð Jóhan skeivur. Dagstovnalógin var samtykt í 2000, hon ásetur millum

annað, námsfrøðiliga endamálið, hvør skal veita tænastuna og samanseting av starvsfólkahópi. Eitt manglaði tó, tá ið barnaansingin var lögð út, og tað var gjøgnumskygni í figgingini. Var forkvinna í sosialu nevnd í Klaksvíkar kommunu í 2001-2004, júst tá ið útleggingin varð útint í verki. Klaksvíkin fekk góðar 3 milliónir frá landinum og støðan var tann, at millum 2-300 børn høvdu onki ansingartilboð. Vit útbygdu øki og tá ið tað var gjørt, kostaði barnaansingin 1/4 av figgjærætlanini hjá kommununi. Hetta var tað ið hendi í fleiri kommunum. Figgjærliga uppraðfestingin av barnaansingini merkti niðuraðfesting av øðrum økjum. Spurningurin er, um tað er hesa gongd Johan vil endurtaka við eldraðkinum.

Ikki nóg gott sum er
Flest øll ásannað, eisini undirritaða, at landið ikki hevur megna at umsitið eldraðki

nóg væl. Øki er bygnaðarlaga ein fløkja, við landsstovnum, kommunalum stovnum og sjálvsognarstovnum, hvørt um annað. Umsitingin er vaksin meðan tænastan til borgaran er minka. At leggja hesa fløkjuna út, áðrenn hon er greidd, til 7 nýggjar millumkommunalar eindir, ferð tað at geva minni umsiting og meira tænastu. Má viðganga, at undirritaða ivast.

Niðurpínd tænasta
Støðan á eldraðkinum í dag er, at økið er figgjærliga niðurpínt. Heimataenastan manglar 1.400 tímar um vikuna fyri at nøkta tørvin, sum er í dag. Ongar lønarframskrivingar eru inni, hvørki fyri 2012 ella 2013. Ikki er lagt upp fyri prísvøkstri. Lagt er upp til at tænastan skal spara aðrar 12,5 mió kr. komandi árin.

Sum virkin kommunupolitikari í 16 ár, við royndum frá hvussu figgjærparturin av barnaansingini var lagdur út, ynski eg ikki so ringt fyri kommunurnar, at tær enn

einaferð, bert fáa ein lítlan part av figgingini við, tá ið økið verður lagt út.

Figging ógreið
Landsstýrismaðurin í figgjarmálum hevur boðað frá, at økið kostar 336 mió kr. At umsita í dag. Hetta er krónutalið ið kommununnar fáa at reka eldraðki fyri.

Samstundis hoyra vit formannin í kommunufelagnum siga, at kostnaðurin heldur er 400 mió kr.

Vit hava hoyrt at ein partur av hesi útleggging verður afturbering av skattinum av pensjónunum. Hetta eru pengar sum landið hevur “rænt” frá kommununum, við at forskatta pensjónirnar. Hetta merkir í veruleikanum, at kommunurnar fáa sínar egnu pengar aftur, við tí treyt, at teir skulu brúkast at umsita eina landsuppgávu við. Segði nakar Hokus pokus.

Betri tænastu ella nýggj kongaríkir
Endamálið við útleggging

av eldraðkinum, má og skal vera, at tey eldru fáa eina betri tænastu.

Fyri Javnaðarflokkin er tað avgerandi at tænastan verður betur og at allir borgarar fáa boðið eina góða tænastu.

Róligur Jóhan
Skilji væl Jóhan, at tað kann verða spennandi og avbjóðandi at fáa eitt stórt øki út at umsita.

Óttist tó fyri, at ov stórt fokus verður á, at nú fær kommunan eitt størri “ríkið” at ráða yvir.

Um so verður, kann spenningurin skjótt verða avloystur av avbjóðingum, ið kanska ikki vera so spennandi.

Lat okkum halda fokus á, hvussu betra vit tænastuna, áðrenn vit í óðum verkum leggja øki út. Lat okkum gera tað arbeiðið ið má til, so okkara eldru fáa eina góða og vælskipaða tænastu í framtíðini.

Bankarnir – nú er nokk!

SIGURÐ S. SIMONSEN
býráðslimur

Um alt gongur sum Eik Banki ætlar, verður seinasta banka-deild í Fuglafirði latin aftur ein av fyrstu døgnum.

Um so verður, noyðast fuglfirðingar, um teir skulu vitja bankan hjá sær, rokna við at fáa einar 40 kilometrar uppá loggið hvørja ferð.

Í so fall hvørvur møguleikin, har ein kann spáka, ganga, renna ella súkkla sær ein túr í bankan og heilsa uppá tey altíð vinarligu og dugnaligu starvsfólkini í Eik (eins og tey eisini vóru í Bank Nordik), sum skjótt og væl avgreiða tíni bankaørindi. Nei, nú verður ongin góða mamma, tí hereftir noyðist tú í bil ella buss einar 20 km

út og 20 km heimaftur.

Fyri minni enn 20 árum síðani vóru 3 bankar í Fuglafirði. Tá ið tann fyrsti lat aftur, vóru vit ógvuliga hørm um tað. Tá tann næsti lat aftur fyri tveimum árum síðani, vórðu mong av okkum bæði hørm og skelkaði. Nú ætlanin er at lata aftur triðja og seinasta bankan eru vit ikki bara hørm og skelkaði, men í øðini og kunna hvørki skilja, góðtaka ella liva við hesi støðuni.

Vit taka undir við Paula, borgarstjóra í Vestmanna, at nokk er nokk.

Í trýhirninginum Leirvík, Gøta og Fuglafjørður vóru

fyri árum síðani 7 banka-deildir. Nú er ongin eftir í Leirvík og ongin í Gøtu, og ein í Fuglafirði (vónandi meir enn nakrar dagar afturat).

Starvsfólkini, ið arbeiða á deildini hjá Eik í Fuglafirði, eru úr Leirvík, Gøtu og Fuglafirði, eins og viðskiftafólkini sum dagliga vitja bankan, eisini koma úr hesum bygðum.

Nú 6 av 7 deildum í hesum økinum eru latnar aftur, skuldi ein hildið, at okkara íkast til tær neyðugu rationaliseringarnar og sparingarnar í bankakervinum var vorðið nóg mikið, og at vit fingi frið at hava hesa einu deildina virkna.

Vit mugu minnast til, at í hesum bygðunum búgva 3400 fólk, sum saman við vinnulívinum í økinum standa fyri umleið 30% av føroysku bruttotjóðarúrtøkuni (BTÚ). Tað er tí, sum áður nevnt, óskiljandi at tað ikki er grundarlag fyri einari lítлари bankadeild í hesum økinum.

Tørvurin á einari slíkari deild er eyðsýndur og hevur ómetaligan týdning sum

tænastuberari fyri fólk-ið og vinnuvirkir sum búleikast her. Eisini fyri teir hundraðtals útlendsku sjómenn, sum vitja her, og ikki at gloyma tey túsundtals ferðafólk sum vitja kunningarstovuna. Í sambandi við marknaðarføring av býnum og Fuglafjarðar Havn hevur hesin møguleikin altíð verið nevndur.

Tá Bank Nordik skuldi lata deildina í Fuglafirði aftur fyri tveimum árum síðani, segði kommunan seg vilja gjalda fyri ljós og hita, um hetta kundi fáa Bank Nordik at broyta støðu, tí hetta mál var mett at vera av so stórum almengagnligum týðningi fyri býin, at kommunulógin loyvdi hesum. Sjálvandi kann Eik rokna við at fáa somu sømdir um so skuldi verið.

Hetta er eisini í tráð við strembanina hjá kommununum, sum umvegis sínar felagsskapir KSF og FKF royna at fáa fôrleikakrevjandi stórv út um landið. Ynski hjá kommununum um at fáa eldraðkið og skúlaðkið lagt út, er fyrst og fremst grundað á, at fáa tey ið taka avgerðinar

og veita tænasturnar at vera nærri borgarunum og harvið bjóða eina betri tænastu. Men, í hesum liggur eisini, at tey fôrleikakrevjandi stórvini vera meira spjadd út um landið.

Á deildunum hjá Bank Nordik og Eik Banka í Fuglafirði vóru umleið 20 fôrleikakrevjandi stórv. Missa vit øll hesi, kemur tað í ávisan mun at ávirka til- og fráflyting í kommununi neiligan.

Mín niðurstøða er, at vit fólkavaldu sum sita í býarstýrinum taka hetta málið í størsta álvara. Serstakliga nú tá ið formaðurin fyri fôrroysku pengingastovrnar í Degi og Viku roknaði upp øll atlitini bankarnir tóku, men hann nevndi onki um lokal samfelagsatlit, hóast hann bleiv spurdur. Eg taki undir við áheitanini hjá borgarstjóranum í Vestmanna á Eik Banka, um at umstoyta avgerðina at lata deildirnar aftur.

Til seinast vil eg koma við einum hugskoti til eina framtíðarloysn á hesum økinum.

Vit kenna fyribrygdini Miðlahúsið, Vinnuhúsið,

KSF-húsið, o.s.fr. Hesi hús hýsa ymiskar funktiónir innan somu vinnuøkir.

Hvat við at haft eitt “Pengahús” í teimum miðalstóru bygðunum? Í húsinum kundi so allir peningastovnar, tryggingarfeløg, og fyri at fylgja góða hugskotinum hjá Niels Midjord, girobanki og ikki minst Posta leiga seg inn, alt eftir tí tørvi hvør einstakur neyvt hevði.

Okkurt má gerast, tí tað kann ikki vera rætt, at bara tey sum búgva í 4 teim størstu plássunum í Føroyum fáa alskyns bankatænastur í grannalagnum. Um so skal vera, eigur ein rentudifferentering at vera gjørd, bæði fyri innlån og útlån, soleiðis at tey sum skulu brúka nógva tíð og pengar fyri at koma til tænasturnar, fáa eitt hóskeandi viðurlag.